

ЛЮДИНОЗНАВЧІ СТУДІЇ

Серія «Педагогіка», 7/39 (2018), 160–171

HUMAN STUDIES

Series of «Pedagogy», 7/39 (2018), 160–171

УДК 377:005:34

КУЗЬМЕНКО Василь – доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки й менеджменту освіти, ВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», вул. Покришева, 41, Херсон, 73034, Україна (kuzmenkovasiliy@gmail.com)

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-0211-5173>**ResearcherID:** <http://www.researcherid.com/rid/L-2458-2018>

КУЦЕНКО Ірина – аспірантка кафедри педагогіки й менеджменту освіти, ВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», вул. Покришева, 41, Херсон, 73034, Україна (sevilia19771@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5347-4101>**ResearcherID:** <http://www.researcherid.com/rid/K-9887-2018>**DOI:** <https://doi.org/10.24919/2313-2094.7/39.132747>

Бібліографічний опис статті: Кузьменко, В., & Куценко, І. (2018). Нормативно-правове забезпечення моніторингу навчальних досягнень студентів морських закладів освіти на початку ХХІ століття. *Людинознавчі студії: зб. наук. праць ДДПУ імені Івана Франка. Серія «Педагогіка», 7/39, 160–171.* doi: 10.24919/2313-2094.7/39.132747.

Історія статті

Одержано: 28 квітня 2018

Подано до редакції: 10 липня 2018

Прорецензовано: 20 червня 2018

Доступ он-лайн: 12 вересня 2018

**НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
МОНІТОРИНГУ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ
МОРСЬКИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ
НА ПОЧАТКУ ХХІ ст.**

Анотація. У статті здійснена спроба аналізу нормативно-правового забезпечення моніторингу навчальних досягнень студентів морських закладів освіти на початку ХХІ ст. На основі ретроспективного аналізу джерел визначено, що цей час характеризується активним прийняттям низки держстандартів і нових положень, процедур організації моніторингу навчальних досягнень, а також впливом Болонського процесу та Міжнародної морської організації на формування нормативно-правового поля моніторингу вітчизняної морської освіти. На основі аналізу нормативно-правової бази зроблена класифікація документації за такими напрямками: міжнародна документація щодо моніторингу загалом,

© Кузьменко Василь, Куценко Ірина, 2018

міжнародна документація щодо моніторингу якості морської освіти, документація щодо якості освіти України, документація щодо якості освіти вітчизняних морського закладу освіти. Виявлено, що міжнародна документація щодо моніторингу якості освіти представлена передовим стандартами серії 9000 (ДСТУ ISO 9000:2001, ДСТУ ISO 9001:2001 та інші), які мають на меті підвищення ефективності функціонування організації. Зазначається, що однією з найбільш важливих розробок Міжнародної морської організації є Міжнародна конвенція з підготовки, дипломування моряків і несення вахти, яка визначає норми компетентності та мінімальні вимоги до навчання моряків, надає рекомендації щодо професійної підготовки морських фахівців, передбачає обов'язкові документи для роботи на судні тощо. У такому контексті елементом моніторингу навчальних досягнень студентів морських спеціальностей є оцінювання його компетентностей, які виділяються у Міжнародній конвенції з підготовки, дипломування моряків і несення вахти та Модельних курсах. Проаналізовано вітчизняну нормативно-правову базу, яка представлена Національною доктриною розвитку освіти в Україні, Положенням про порядок проведення моніторингу та оцінки якості освіти тощо.

Ключові слова: морська освіта, нормативно-правова база, моніторинг навчальних досягнень, якість освіти, стандарти.

Постановка проблеми. Сьогодні одним із пріоритетних стратегічних напрямів розвитку освіти є створення національної системи моніторингу якості освіти. Інтеграція України у світовий освітній простір вимагає постійного вдосконалення національної системи освіти, пошуку ефективних шляхів підвищення якості освітніх послуг. З огляду на визначені пріоритети найважливішим для держави є виховання людини інноваційного типу мислення та культури, проектування акмеологічного освітнього простору з урахуванням інноваційного розвитку освіти, запитів особистості, потреб суспільства і держави. Якісна морська освіта є необхідною умовою забезпечення сталого розвитку суспільства, консолідації усіх його інституцій, гуманізації суспільно-економічних відносин, формування нових життєвих орієнтирів особистості. У такому контексті моніторинг навчальних досягнень студентів морських закладів освіти стає пріоритетним питанням розвитку вітчизняної морської освіти.

Теоретико-методологічні аспекти моніторингових досліджень розглянуто у працях І. Бестужева-Лади, І. Герасимова, Т. Заславської, Ю. Левади, О. Майорова, А. Субетто. Щодо теорії і практики освітньої складової моніторингу треба зазначити, що низка вчених й практиків (П. Анісімов, В. Зуєв, О. Майоров) вважають моніторинг засобом удосконалення системи інформаційного забезпечення управління освітою, натомість науковці (А. Галаган, В. Качерманьян, А. Савельєв, Л. Семушина) – ана-

лізують його у контексті підвищення ефективності стратегічного планування розвитку вищої професійної освіти. М. Гузаїров, І. Єлісеєв розглядають моніторинг як інформаційну основу в системі оцінювання й управління якістю освіти на регіональному рівні, натомість І. Вавілова, Л. Виноградова, Т. Макарова, Н. Нікітін – на рівні навчального закладу, педагога, студента, учня. Проте проблема нормативно-правового забезпечення моніторингу навчальних досягнень на початку ХХІ ст. з огляду на специфіку морських ЗВО вивчено не на достатньому рівні.

Мета статті полягає у аналізі нормативно-правового забезпечення моніторингу навчальних досягнень студентів морських закладів освіти на початку ХХІ ст.

Ретроспективний аналіз джерел свідчить, що початок ХХІ ст. характеризується активним прийняттям низки держстандартів і нових положень, процедур організації моніторингу навчальних досягнень. Особливістю цього періоду можна вважати вплив Болонського процесу та Міжнародної морської організації на формування нормативно-правового поля моніторингу вітчизняної морської освіти. Під впливом євроінтеграційних процесів і перспективи підписання країною Болонської декларації в директивних документах 2004–2007 рр. конкретизується завдання створення національної системи моніторингу якості освіти на основі критеріїв держав-членів ЄС. Активно формується нормативна база інституційного розвитку системи зовнішнього незалежного оцінювання якості освіти.

У контексті нашого дослідження цікава думка дослідниці Т. Лукіної, яка зазначає, що в багатьох вітчизняних нормативних документах 2002–2005 рр. було заявлено завдання створення цілісної системи моніторингу якості освіти в Україні, у цей час активно формується нормативна база, в основному, інституційного розвитку системи зовнішнього незалежного оцінювання якості освіти випускників закладів загальної середньої освіти як складової державної системи моніторингу якості освіти. Інші заявлені елементи системи – моніторингові дослідження якості освіти та участі України у міжнародних порівняльних дослідженнях якості освіти; система внутрішнього моніторингу якості вищої освіти залишаються на той час не підкріпленими нормативно (Лукіна, 2006, с. 58).

Як стверджує О. Ляшенко, для унормування процесів моніторингу вищої освіти приймається Указ Президента України від 25 вересня 2008 р. № 857/2008 «Про забезпечення дальшого розвитку вищої освіти в Україні», в якому планувалося створення системи забезпечення зовнішньої оцінки якості вищої освіти відповідно до Європейських стандартів забезпечення якості; незалежних агенцій з моніторингу якості вищої освіти відповідно до вимог Європейського реєстру забезпечення якості освіти, розширення автономії ЗВО. У 2012 р. прийняття Національної стра-

тегії розвитку освіти в Україні стає підґрунтям введення європейських стандартів та принципів забезпечення якості освіти з урахуванням вимог ринку праці до компетентностей фахівців в Україні (Карпенко, 2017, с. 39).

Аналіз нормативно-правового забезпечення моніторингу навчальних досягнень студентів морських закладів освіти на початку ХХІ ст. дав змогу класифікувати документи, що регламентують вищезначене питання (таблиця 1).

Таблиця 1

Класифікація нормативно-правової документації моніторингу навчальних досягнень студентів морських закладів освіти на початку ХХІ ст.

Міжнародна документація щодо моніторингу якості освіти загалом	Міжнародна документація щодо моніторингу якості морської освіти	Нормативно-правова документація щодо якості освіти України	Нормативно-правова документація щодо якості освіти ВНЗ (на прикладі Херсонської державної морської академії)
<ul style="list-style-type: none"> – Стандарти ISO серії 9000 (ДСТУ ISO 9000:2001, ДСТУ ISO 9001:2001 та ін.) – Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти 	<ul style="list-style-type: none"> – Міжнародна конвенція з підготовки, дипломування моряків та несення вахти – Модельні курси (Модельний курс 3.12 «Оцінка компетентності, екзамени та дипломування моряків») 	<ul style="list-style-type: none"> – Національна доктрина розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки – Про затвердження порядку проведення моніторингу та оцінки якості освіти 	<ul style="list-style-type: none"> – Положення про організацію освітнього процесу в Херсонській державній морській академії – Документована процедура менеджменту якості підготовки результатів заліково-екзаменаційних сесій – Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та роботу екзаменаційної комісії у ХДМА

Розглянемо детальніше ці документи. Так, аналіз наукової літератури показав, що міжнародна документація щодо моніторингу якості освіти представлена передовсім стандартами Міжнародної організації зі стандартизації (ISO), яка запровадила національні стандарти серії 9000 як національні (ДСТУ ISO 9000:2001, ДСТУ ISO 9001:2001 та інші) для

підвищення ефективності функціонування організації, відповідно до них сучасні розвинені установи застосовують процесний підхід до системи управління якістю (Оршанський & Івах, 2017, с. 119).

Відповідно до міжнародних стандартів ISO, моніторинг складається із систем внутрішнього і зовнішнього контролю. Основу формування внутрішніх систем якості становить самооцінювання роботи навчальних закладів, органів управління ними. Базовими для систем зовнішнього оцінювання є акредитація, сертифікація навчальних закладів, аналіз виконання стандартів. Зовнішнє оцінювання, включаючи визнання дипломів і кваліфікацій, акредитація, сертифікація навчальних закладів здійснюється незалежними від навчальних закладів та органів управління ними державними або недержавними структурами (агенціями), що користуються авторитетом і повагою у роботодавців, та відповідних професійних об'єднаннях фахівців.

Важливим документом у контексті забезпечення якості освіти є «Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти», який виокремлює два рівні контролю за якістю освіти – внутрішній (процедури забезпечення якості у ЗВО) і зовнішній. Окремо визначається також забезпечення якості в діяльності агенцій із зовнішнього забезпечення якості. Стандарти і рекомендації ґрунтуються на низці основних принципів внутрішнього і зовнішнього забезпечення якості вищої освіти в Європейському просторі вищої освіти, а саме:

- ЗВО несуть основну відповідальність за якість наданих ними освітніх послуг і за те, як ця якість забезпечується;
- інтереси суспільства щодо якості та стандартів вищої освіти мають бути захищені;
- потрібно розвивати і вдосконалювати якість навчальних програм в інтересах студентів на Європейському просторі вищої освіти;
- мають існувати ефективні та надійні організаційні структури, у межах яких ці академічні програми здійснюються і підтримуються;
- важливість прозорості і використання зовнішньої фахової допомоги в процесах забезпечення якості;
- створення культури якості у ЗВО має отримати всіляку підтримку;
- необхідно розробити процеси, за допомогою яких ЗВО зможуть демонструвати свою відкритість та підзвітність;
- забезпечення якості, яке гарантує відкритість та підзвітність, повністю сумісне з процесами забезпечення якості для підвищення ефективності роботи закладу;
- заклади вищої освіти мають демонструвати свою якість як на національному, так і на міжнародному рівнях («Стандарти і рекомендації», 2006, с. 5–7).

Аналіз зарубіжної літератури морського спрямування свідчить, що однією з найбільш важливих розробок Міжнародної морської організації є Міжнародна конвенція з підготовки, дипломування моряків та несення вахти, до якої були внесені поправки в 1995, 2010 рр. (ПДНВ). Ця конвенція визначає норми компетентності та мінімальні вимоги до навчання моряків, надає рекомендації щодо професійної підготовки морських фахівців, передбачає обов'язкові документи для роботи на судні тощо. Зокрема, у конвенції ПДМНВ зазначається, що «одним із ефективних способів зниження ризиків, пов'язаних з помилкою людини в процесі експлуатації морських суден, є забезпечення підтримки найвищих стандартів підготовки майбутніх морських спеціалістів та оцінювання їх компетентності» (*STCW Convention*, 2011, р. 12). У такому контексті елементом моніторингу навчальних досягнень студентів морських спеціальностей є оцінювання його компетентностей, які виділяються у Міжнародній конвенції з підготовки, дипломування моряків та несення вахти (Russell, 2017). Процес професійної підготовки, яка проводиться у морських закладах освіти, повинен бути охоплений впровадженою системою управління якістю відповідно до розділу А-I/8 Кодексу ПДНВ, сертифікованою органом із сертифікації, призначеним відповідно до чинного законодавства України на виконання робіт із сертифікації систем управління якістю.

Вихідний контроль та практична демонстрація компетентності мають здійснюватися за критеріями оцінювання та процедурами, що розробляються відповідно до Модельного курсу 3.12 «Оцінка компетентності, екзамен та дипломування моряків» (*Assessment, Examination and Certification of Seafarers*) та критеріїв оцінки компетентності (*Model Course*, 2000).

Аналіз нормативно-правової документації щодо якості освіти України свідчить, що питання вітчизняного моніторингу передовсім розв'язується на нормативно-правовому рівні в межах прийняття й практичної реалізації низки урядових документів, зокрема Національної доктрини розвитку освіти в Україні, затвердженої Указом Президента України від 17.04.2002 р. № 347/2002, що визначає одним з найголовніших пріоритетів якість освіти, в тому числі і морської («Стандарти і рекомендації», 2006, с. 10).

Дослідниця О. Локшина, розкриваючи українські перспективи моніторингу якості вищої освіти, зазначає, що у Національній стратегії розвитку освіти окреслені засадничі принципи та напрями забезпечення моніторингу й оцінювання якості освіти в Україні, а саме: розроблення її Концепції; проведення фундаментальних та прикладних досліджень у галузі методології педагогічних вимірювань, оцінювання результативності освітньої політики; розроблення моделі проведення моніторингу

гових досліджень для різних рівнів управління (у закладах освіти, регіонального, національного); розроблення системи показників якості освіти на національному рівні, які відображають умови, процеси та освітні результати (Локшина, Лукіна, & Ляшенко, 2004, с. 37).

Аналізуючи нормативно-правове регулювання моніторингу навчальних досягнень студентів вітчизняних ЗВО, Т. Лукіна виокремлює Постанову «Про порядок проведення моніторингу та оцінки якості освіти» від 14 грудня 2011 р., яка регулює моніторинг якості ресурсного забезпечення, освітніх процесів та результатів; участь у міжнародних порівняльних дослідженнях якості освіти (TIMSS, PISA, PIRLS тощо); створення розгалуженої мережі регіональних центрів моніторингу якості освіти; модернізацію та оновлення системи освітньої статистики, забезпечення населення, органів управління, закладів освіти достовірною інформацією про умови і результативність функціонування освітньої галузі на різних її рівнях; оприлюднення результатів моніторингу системи освіти, зокрема засобами інформаційно-комунікаційних технологій (Лукіна, 2006, с. 110).

У контексті досліджуваної проблеми треба зазначити, що на початку ХХІ ст. нормативно-правова документація щодо моніторингу навчальних досягнень студентів Херсонської державної морської академії представлена Положенням про організацію освітнього процесу в Херсонській державній морській академії, Процедурою менеджменту якості підготовки результатів заліково-екзаменаційних сесій та Положенням про атестацію здобувачів вищої освіти та роботу екзаменаційної комісії у ХДМА. Так, Положення про організацію освітнього процесу у Херсонській державній морській академії (СМЯ 04-165-2015) визначає моніторинг навчальних досягнень майбутніх морських фахівців важливою складовою професійної підготовки студентів. Положення унормовує принципи організації і супроводження освітнього процесу, встановлює структуру і зміст навчальних планів, порядок організації освітнього процесу за освітніми програмами вищої освіти на засадах компетентнісного підходу з визначенням результатів навчання. Навчання студентів реалізується з позицій компетентнісного підходу і на основі модульної системи організації навчання, накопичувальної бально-рейтингової системи оцінювання досягнень студентів (Ходаковський, 2007, с. 129).

Відповідно до процедури менеджменту якості підготовки результатів заліково-екзаменаційних сесій, положення про атестацію здобувачів вищої освіти та роботу екзаменаційної комісії у ХДМА контрольні заходи є складовою системи управління якістю академії і забезпечують зворотний зв'язок в освітньому процесі. Вони визначають відповідність результатів навчання здобувачів вищої освіти вимогам, встановленим до

певного освітнього рівня, і забезпечують своєчасне коригування освітнього процесу.

Відповідно до вищезазначених нормативних документів, для моніторингу навчальних досягнень майбутніх морських фахівців у освітньому процесі академії використовуються такі види контролю: попередній (вхідний), поточний (оперативний, рубіжний), підсумковий (семестровий, атестація), відтермінований. Розглянемо їх детальніше.

Попередній контроль (нульовий, вхідний) проводиться перед вивченням нового курсу з метою визначення рівня підготовки курсантів з дисципліни. Вхідний контроль проводиться на першому занятті за завданнями, які відповідають програмам забезпечувальних дисциплін. Результати контролю аналізуються на кафедральних нарадах спільно з викладачами, які проводять ці заняття. За результатами вхідного контролю розробляються заходи з надання індивідуальної допомоги курсантам, здійснюється коригування освітнього процесу.

Поточний контроль (оперативний та рубіжний) проводиться викладачами на всіх видах аудиторних занять. Основне його завдання – перевірка рівня підготовки курсантів до виконання конкретної роботи. Основна мета – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та курсантами у процесі навчання, управління навчальною мотивацією курсантів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, так і курсантами – для планування самостійної роботи.

Оперативний поточний контроль може проводитися у формі усного опитування, комп'ютерного тестування, письмового експрес-контролю на лекціях, практичних та лабораторних заняттях, за результатами якого курсант допускається до виконання лабораторної роботи, виступів під час обговорення питань на семінарських заняттях. Форми проведення поточного контролю та критерії оцінки рівня знань визначаються робочою програмою. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією при проведенні заліку і враховуються викладачем при визначенні підсумкової екзаменаційної оцінки з цієї дисципліни.

Рубіжний поточний контроль – це контроль знань курсантів після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми дисципліни. Він може бути тематичним або модульним і проводитися у формі комп'ютерного тестування, виконання розрахункового завдання, курсового проекту та ін. Модульний контроль – необхідний елемент рейтингового оцінювання здобувачів вищої освіти.

Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання курсантів певного освітнього рівня на проміжних або заключному етапах навчання. Він включає семестровий контроль і атестацію курсантів.

Відтермінований контроль, або контроль збереження знань, проводиться через деякий час після вивчення дисципліни. Цей вид контролю не впливає на результативність (оцінку навчальних досягнень) курсантів і проводиться вибірково, як правило, в інтересах зовнішнього контролю якості навчання чи внутрішнього, з метою вивчення стійкості засвоєних знань студентами.

Аналіз Процедури менеджменту якості підготовки результатів заліково-екзаменаційних сесій і Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та роботу екзаменаційної комісії, свідчить про те, що формування освітнього середовища в Херсонській державній морській академії спрямоване не тільки на процес навчання, але й на його результат засобами моніторингових досліджень.

Таким чином, аналіз нормативно-правового забезпечення моніторингу навчальних досягнень студентів морських навчальних закладів свідчить, що початок ХХІ ст. характеризується активним прийняттям низки держстандартів і нових положень, процедур організації моніторингу навчальних досягнень. Особливістю цього періоду можна вважати вплив Болонського процесу та Міжнародної морської організації на формування нормативно-правового поля моніторингу вітчизняної морської освіти. Під впливом євроінтеграційних процесів і перспективи підписання країною Болонської декларації в директивних документах 2004–2007 рр. конкретизується завдання створення національної системи моніторингу якості освіти на основі критеріїв держав-членів ЄС. **Перспективи подальших досліджень** вбачаються у характеристиці нормативно-правового забезпечення у другій половині ХХ ст.

Література

- Карпенко, О.** (2017). Європейський вимір модернізації вищої педагогічної освіти України. *Людинознавчі студії: зб. наук. праць ДДПУ імені Івана Франка. Серія «Педагогіка», 5/37*, 39–41. doi: [10.24919/2313-2094.5/37.102609](https://doi.org/10.24919/2313-2094.5/37.102609).
- Локшина, О., Лукіна, Т., & Ляшенко, О.** (2004). *Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи*. Київ: К.І.С., 128 с.
- Лукіна, Т.** (2006). *Моніторинг якості освіти: теорія і практика*. Київ: Л. Галіцин, 128 с.
- Оршанський, Л., & Івах, С.** (2017). Проблеми та напрями модернізації вітчизняної вищої освіти. *Людинознавчі студії: зб. наук. праць ДДПУ імені Івана Франка. Серія «Педагогіка», 5/37*, 118–128. doi: [10.24919/2313-2094.5/37.102617](https://doi.org/10.24919/2313-2094.5/37.102617).
- Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості освіти в Європейському просторі вищої освіти.* (2006). Київ: Ленвіт, 35 с.
- Ходаковський, В.** (2007). *Історія морської освіти України. Херсонський державний морський інститут*. Херсон: Олді-плюс, 323 с.
- Model Course 3.12. Assessment, Examination and Certification of Seafarers.* (2000). London: International Shipping Federation of London, 143 p.

- STCW Convention with the Manila Amendments*. (2011). London: International Maritime Organization, 368 p.
- Russell, P.** (2017). Maritime Education and Training (MET). In J. Carlton, P. Jukes, & Y.S. Choo (Eds.), *Encyclopedia of Maritime and Offshore Engineering*. doi: [10.1002/9781118476406.emoe048](https://doi.org/10.1002/9781118476406.emoe048) [in English].

References

- Karpenko, O.** (2017). Yevropeyskiy vymir modernizatsii vyshchoi pedahohichnoi osvity Ukrainy [European dimension of the modernization of higher education in Ukraine]. *Liudynoznavchi studii. Seriya «Pedahohika» – Human Studies. Series of «Pedagogy»*, 5/37, 39–41. doi: [10.24919/2313-2094.5/37.102609](https://doi.org/10.24919/2313-2094.5/37.102609) [in Ukrainian].
- Lokshyna, O., Lukina, T., & Liashenko, O.** (2004). *Monitorynh yakosti osvity: svi-tovi dosiahnennia ta ukraïnski perspektyvy [Monitoring the quality of education: world achievements and Ukrainian perspectives]*. Kyiv: K.I.S. [in Ukrainian].
- Lukina, T.** (2006). *Monitorynh yakosti osvity: teoriia i praktyka [Quality Education Monitoring: Theory and Practice]*. Kyiv: L. Halitsyn [in Ukrainian].
- Orshanskyi, L., & Ivakh, S.** (2017). Problemy ta napriamy modernizatsii vit-chyznianoï vyshchoi osvity [Problems and directions of the national higher education modernization]. *Liudynoznavchi studii. Seriya «Pedahohika» – Human Studies. Series of «Pedagogy»*, 5/37, 118–128. doi: [10.24919/2313-2094.5/37.102617](https://doi.org/10.24919/2313-2094.5/37.102617) [in Ukrainian].
- Standarty i rekomendatsii shchodo zabezpechennia yakosti osvity v Yevropeiskomu prostori vyshchoi osvity [Standards and Recommendations on Quality Assurance in the European Higher Education Area]*. (2006). Kyiv: Lenvit [in Ukrainian].
- Khodakovskiy, V.** (2007). *Istoriia morskoi osvity Ukrainy. Khersonskiy derzhavnyi morskyy instytut [History of marine education of Ukraine. Kherson State Maritime Institute]*. Kherson: Oldi-plus [in Ukrainian].
- Model Course 3.12. Assessment, Examination and Certification of Seafarers*. (2000). London: International Shipping Federation of London [in English].
- STCW Convention with the Manila Amendments*. (2011). London: International Maritime Organization [in English].
- Russell, P.** (2017). Maritime Education and Training (MET). In J. Carlton, P. Jukes, & Y.S. Choo (Eds.), *Encyclopedia of Maritime and Offshore Engineering*. doi: [10.1002/9781118476406.emoe048](https://doi.org/10.1002/9781118476406.emoe048) [in English].

KUZMENKO Vasyl – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Pedagogy and Management Department, Higher Education Institution «Kherson Academy of Continuing Education», Pokrysheva str., 41, Kherson, 73034, Ukraine (kuzmenkovasiliy@gmail.com)

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-0211-5173>

ResearcherID: <http://www.researcherid.com/rid/L-2458-2018>

KUTSENKO Irina – postgraduate student of the Pedagogy and Management Department, Higher Education Institution «Kherson Academy of Continuing Education», Pokrysheva str., 41, Kherson, 73034, Ukraine (sevilia19771@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5347-4101>

ResearcherID: <http://www.researcherid.com/rid/K-9887-2018>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2313-2094.7/39.132747>

To cite this article: Kuzmenko, V., & Kutsenko, I. (2018). Normatyvno-pravove zabezpechennia monitorynhu navchalnykh dosiahnen studentiv morskykh zakladiv osvity na pochatku XXI stolittia [Regulatory and legal framework for monitoring achievements of students of marine educational institutions in the beginning of the XXI century]. *Liudynoznavchi studii. Seriya «Pedahohika» – Human Studies. Series of «Pedagogy»*, 7/39, 160–171. doi: 10.24919/2313-2094.7/39.132747 [in Ukrainian].

Article history

Received: 28 April 2018

Accepted: 10 July 2018

Received in revised form: 20 June 2018

Available online: 12 September 2018

REGULATORY AND LEGAL FRAMEWORK FOR MONITORING ACHIEVEMENTS OF STUDENTS OF MARINE EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN THE BEGINNING OF THE XXI CENTURY

Abstract. Nowadays everyone recognizes the importance of quality for any institutions. So, the maritime education and training organizations came into situation to recognize the national standards and the special maritime requirements. The article attempts to analyze the legal and regulatory framework for monitoring of maritime students' learning outcomes in the beginning of the XXI century. On the basis of a retrospective analysis it is determined that the beginning of the XXI century is characterized by the active adoption of state standards and new provisions, procedures for organizing monitoring of learning outcomes, as well as the impact of the Bologna process and the International Maritime Organization on the formation of a regulatory and legal field for monitoring maritime education. On the basis of the analysis of the legal framework the classification of documentation in the following areas was made: international monitoring documentation in general, international documentation on monitoring the quality of maritime education, documentation on the quality of education in Ukraine, documentation on the quality of education of the domestic marine educational institution. It has been revealed that the international documentation on monitoring the quality of education is presented primarily by the standards of the 9000 series (ISO 9000: 2001, ISO 9001: 2001), which are aimed at improving the efficiency of the organization, modern developed institutions apply a process approach to the management system quality. It is noted that one of the most important developments of the International Maritime Organization is the International Convention on the Training, Certification and Watchkeeping of Seafarers, which defines the rules of competence and the minimum requirements for the training of seafarers, advises on the training of marine specialists, provides for compulsory docu-

ments for work on ship, etc. In this context, an element of monitoring the academic achievements of students in marine specialties is the assessment of its competencies, which are highlighted in the International Convention on Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers and Model Training Courses. In the context of our research, the most significant are Model Course 3.12 – Assessment, examination and certification of seafarers. The national regulatory and legal base is represented by the National Doctrine of the Education Development in Ukraine, the Regulations on the Procedure for Monitoring and Evaluation of the Education Quality, etc.

Keywords: marine education, regulatory and legal framework, monitoring of academic achievements, quality of education, standards.

Acknowledgments. Sincere thanks to the rector of the Higher Education Institution «Kherson Academy of Continuing Education», Zubko Anatoliy.

Funding. The author received no financial support for the research, authorship, and/or publication of this article.